

[Poul Møller.]

overfor det overrumplende, det uforudsete, noget, som man aldrig havde tænkt sig eller drømt om kunne finde sted; og hvis man havde forudset noget sådant og var blevet varslet i tide på almindelig diplomatisk vis, havde fået efterretninger, noter o. lign., så ville man naturligvis have brugt det forsvar, man havde, så måtte 19. januar-erklæringen opfyldes. Det er her, vi mener man står overfor en stor uklarhed. På den ene side siger man: det var egentlig meningen, vi skulle have kæmpet, hvis vi havde vidst, det kom, hvis vi havde fået en ordentlig advarsel; på den anden side siger man: selv om vi havde haft et bedre forsvar, var der dog ikke noget at gøre, det nyttede ingenting.

Det er overfor disse synspunkter, jeg gerne vil trække op, hvad jeg mener. Man kan sige, at det er bagklogskab. Ja, jeg kan naturligvis ikke 15 år efter lægge noget som helst andet til grund end de offentlige udtalelser, der fremkom i 30erne, de beslutninger, der er truffet, og de forsvarslove, som blev vedtaget af folketing og landsting. Følger jeg denne linie, bliver jeg overbevist om, at i 1934 begyndte den første vending indenfor det danske socialdemokrati; det var, da man i Aalborg vedtog den programudtalelse, som blev offentliggjort under navnet „Danmark for folket“. Derefter kom forsvarslovene i 1937. Læser man debatten igennem, om forsvarslovene af 1937, er der for mig ikke skygge af tvivl om, at de begrundes også af daværende forsvarsminister Alsing Andersen med, at her er et forsvar, som man ønsker skal bruges. Dette forsvar skal anvendes, det er et beskedent, begrænset forsvar, men det er meningen, at det skal anvendes, det skal være effektivt, og det ærede medlem hr. Alsing Andersen mener netop, at forsvarslovene af 1937 er mere effektive end lovene af 1932, fordi de er bedre enkadreret, fordi de rummer bedre materiemuligheder. Det er det ærede medlem hr. Alsing Andersens opfattelse, at her gælder det om at få et værn, som vel er lidet, men i hvert fald er et værn, der er ofret så meget på, at det bliver effektivt og kan sættes ind mod et angreb, således at det kan anvendes efter sit formål. Denne linie svarer nøjagtig til det, der blev sagt, da krigen brød ud den 1. septem-

ber 1939, og som er blevet citeret i det ærede medlem hr. Tesdorpf's og min indstilling, at på dette tidspunkt meddelte daværende statsminister Stauning folketinget, at man gjorde det, man havde mulighed for på grundlag af de forsvarslove, der var vedtaget i 1937. Da der så blev nogen tvivl på grund af den daværende statsministers nytårstale, kom 19. januar-erklæringen, og i denne 19. januar-erklæring hedder det,

„at man fra alle sider i det danske folk er enig om, at landets neutralitet skal opretholdes, og at de midler, der rådes over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne rigets fred og uafhængighed“.

Rigets fred og uafhængighed! Skulle ikke meningen dermed være, at vort forsvar skulle bruges? Det var ikke en diskussion om, hvorvidt det skulle gøres større eller mindre, det var ikke den gamle diskussion om nye forsvarslove, om der skulle være tolv regimenter eller tretten eller ni, men det var spørgsmål om at bruge det, man havde, spørgsmål om at bruge de beføjelser, som også den højtærede forsvarsminister havde efter 1937-loven. Det mener vi var forudsætningen for og meningen med 19. januar-erklæringen, at man brugte den forsvarsordning, man havde, og at man pålagde regeringen, at landet skulle forsvares ved hjælp af de midler, der stod til rådighed, nemlig ifølge forsvarsordningen.

Der er da heller ingen tvivl om, at ministeriet havde den samme indstilling. Den daværende statsminister, hr. Stauning, udtalte:

„Ministeriet kan fuldt og helt tiltræde de synspunkter, som forslaget fører frem angående landets neutralitet og nationens vilje til at værne denne og vort lands uafhængighed“.

Nationens vilje til at værne landets neutralitet og uafhængighed! Dette må dog være en positiv udtalelse om, at ministeriet står bagved og er enigt med folketinget i beslutningen om, at landets uafhængighed skal værnes.

Dette er altså grundlaget for de handlinger, der senere fandt sted. Det var her og indenfor disse grænser, at den daværende regering måtte skønne. Det var de grænser, der var afstukket af folketinget. Landets uafhængighed skal værnes, har folke-